

Autor diplomové práce: Bc. Michael Z a c h

Název diplomové práce: Kontextové linkování na Univerzitě Karlově v Praze

Oponent diplomové práce: PhDr. Eva Bratková, Ph.D.

Návrh klasifikace: (Slabší) Velmi dobře–

V Praze, dne 10. 5. 2010

Hodnocení

Diplomová práce Bc. Michaela Zacha je věnována zcela aktuálnímu tématu z oblasti zpřístupňování elektronických informačních zdrojů (EIZ). Konkrétně jde o analýzu, popis a hodnocení systému kontextově citlivého propojování EIZ v rámci informačního systému a informačních služeb Univerzity Karlovy v Praze za využití technologie SFX a standardu OpenURL. Téma má praktický ráz a autor si ho navrhl sám na základě svojí profesionální činnosti – již několik let pracuje v ÚVT UK v Praze. Propojení tématu práce s praxí je na úrovni diplomových prací velmi vítáno. V závěrečné práci tak měl autor možnost zhodnotit cenné praktické zkušenosti získané z provozu těchto služeb.

Diplomant provedl základní bibliografickou a informační přípravu, o čemž vypovídá, mimo jiné, i závěrečný seznam použité literatury čítající cca 35 titulů literatury (většinu titulů ovšem tvoří jen literatura domácí provenience, propagační materiály komerčních firem Ex Libris a Multidata, a také hesla z Wikipedie). Vzhledem k tomu, že jádro práce se opírá o analýzu daných systémů a služeb, mohu konstatovat, že je počet titulů dostatečný, nicméně některé tituly, které jsou v textu zmíněné, mohly být v seznamu uvedeny také (jeden příklad - viz dále v textu). Prezentace Seznamu na s. 85-88 vykazuje některé formální nedostatky (viz konec posudku). Způsob citování (harvardský styl) je v průběhu textu uspokojivý.

Hlavní text práce je uspořádán do 7 číslovaných základních kapitol. Jako 8. kapitola je označen, zřejmě omylem, Seznam použité literatury (nejde o hlavní text). V celkovém přehledu Obsahu (s. 1-3) je vidět několik strukturních chyb: v rámci kapitoly 4 se na druhé a třetí hierarchické úrovni vyskytují dvakrát podkapitoly 4.1 a 4.1.1; v rámci kapitoly 5 se v podkapitole 5.3 na třetí úrovni vyskytuje dvakrát část 5.1.3 – nepříjemné je to proto, že v hlavním textu se na číslo této části odkazuje (např. na s. 18). Nutno také připojit poznámku, že každá nová kapitola textu by měla začínat vždy na nové straně (podle předpisu FF UK).

V úvodní kapitole autor stručně představuje vývoj procesu propojování serverů s EIZ se zaměřením na významné produkty komerční firmy Ex Libris (jiné autor nepojmenovává, což je škoda). Zmíněnou firmu a její informační produkty autor v textu podrobněji představuje. K této části jinak nemám žádné připomínky, kromě gramatických a stylistických chyb, které jsou souhrnně uvedeny na konci hodnocení).

Ve 2. kapitole diplomant těží z publikovaných zdrojů. Představuje hlavní technologie a standardy (URL, OpenURL, CrossRef a DOI) a principy propojování SFX, též na základě znalostní databáze. K této části mám následující připomínky: na s. 10 je zmíněn publikační počín trojice známých tvůrců standardu OpenURL, citace i záznam ovšem v práci chybí. V částech 2.1.1, 2.2.3, a 2.3.3 autor uvádí výčet položek bez alespoň jedné úvodní kontextové věty, která by výčet osvětlila (titulky nemohou kontextovou větu nahrazovat!). Rovněž v části 2.2.4 by bylo vhodné příklad uvést několika informacemi, například, odkud pochází apod. Na s. 20-23 autor zařadil sérii záznamů v řádkovém formátu MARC, a to bez jakéhokoliv komentáře a vysvětlení (konečně, tyto záznamy by mohly být i součástí přílohy práce). Není přesně uvedeno, odkud jsou záznamy převzaty. Má si snad čtenář sám analyzovat, proč je v příkladu na s. 20 v poli 210 zřejmě nekorektní hodnota zkráceného klíčového názvu ISSN?

Odkud přesně nabíhají obohacené údaje (též korektní klíčové názvy v polích 210 a 222)? U obhajoby by měl diplomat tuto situaci osvětlit či doplnit.

Hlavní částí práce jsou kapitoly 3-5. (zhruba 55 s.). Ve 3. kapitole autor představuje technicky laděné informace o implementaci a správě systému SFX. Oceňuji znalosti autora, které značně přesahují výklady standardní výuky studovaného oboru (v podstatě jde o znalosti z oboru počítačové vědy). K této části nemám žádné poznámky. V kapitole 4. autor plně těží ze svých zkušeností a znalostí z provozu a rozvíjení služeb SFX na UK v Praze. Oceňuji kvalifikovaný a zasvěcený pohled autora, který průběžně sdělované informace umí také vyhodnocovat. Připomínky: k přehledu se zajímavými čísly autor neuvádí rovněž žádný komentář na s. 39-42, což je škoda. Bylo by zajímavé například vědět, jestli se vysoké hodnoty počtu přístupných časopisů nějak překrývají. Autor může tuto informaci doplnit u obhajoby. Na s. 47 se v přehledu databází a služeb dvakrát vyskytuje systém Google Scholar – proč? Zajímavé skutečnosti jsou uvedeny v části 4.3.1 k nástroji „Advanced Collection Tools“. Text ale nezahrnuje podrobnější informace o tom, jak si může uživatel profesionál z UK (ÚISK) připravit sám nějakou zajímavou analýzu. Lze se někde k takové službě přihlásit? Nebo je služba blokována?

Solidní úroveň má také kapitola 5, ve které autor správně představuje proces komunikace EIZ na UK a poukazuje na propagaci těchto zdrojů včetně jejich nejnovějších způsobů přes sociální sítě. Některé zařazené obrázky však nejsou téměř vidět, např. na s. 77. V kapitole šesté autor stručně představuje budoucí vývoj sledované technologie a v závěrečné kapitole vhodně sumarizuje celou problematiku propojování EIZ.

Jinak zajímavý a obsahově přínosný text diplomové práce je zatížen neúměrným množstvím gramatických a stylistických chyb. Seznam hlavních nedostatků je uveden na konci hodnocení. V práci také citelně chybí Seznam používaných zkratk, v celém textu je jich velké množství, takže uživatel by tento seznam uvítal.

Závěrem konstatuji, že diplomová práce Bc. M. Zacha v zásadě sice splnila vytčené úkoly, ale výsledná podoba práce zahrnuje z hlediska češtiny velké množství chyb. Práce se hodnotí komplexně, a proto ji navrhuje přijmout k obhajobě s klasifikací **(Slabší) Velmi dobře**– .

E. Bratková, v.r.

Hlavní chyby v základním textu (obecně):

- V celém textu je nejednotně, co do slovosledu, užíváno několik základních odborných termínů. K frekventovaným patří dvojice termínů: „služby SFX“ (v korektním českém slovosledu, na s. 2, 24, 50, 55 aj.) a „SFX služby“ (v anglickém slovosledu, na s. 36, 51 aj.); „server SFX“ (v korektním českém slovosledu, na s. 56 aj.) a „SFX server“ (v anglickém slovosledu, na s. 28, 29, 55 aj.); „tlačítko SFX“ (v korektním českém slovosledu, na s. 44, 50 aj.) a „SFX tlačítko“ (v anglickém slovosledu, na s. 49 aj.), „nabídka SFX“ (v korektním českém slovosledu, na s. 38 aj.) a „SFX nabídka“ (v anglickém slovosledu, na s. 49 aj.); vyskytují se dále dvojice dalších termínů „menu SFX“ – „SFX menu“, „ikonka SFX“ – „SFX ikonka“, „systém SFX“ – „SFX systém“ a jiné i rozšířené varianty.
- V celém textu je nejednotně užíván termín „online“ (např. na s. 33, 37, 48, 52, 69 aj. a také v seznamu literatury) versus „on-line“ (s. 5, 4, 16, 19, 37, 51, 81 aj.).
- V celém textu jsou nejednotně zapisovány číslice řádu tisíců, a to ve variantě bez mezer, např. na s. 4 (1500 institucí), na s. 5 (1500 knihovnáč), na s. 36 (1200 přihlášených), na s. 39-42 (výčty počtů časopisů), nebo ve variantě s mezerami, např. na s. 64 (20 000 titulů), na s. 13 (39 869 470 DOI) aj. Při zápisu mezer se doporučuje zápis pevné mezery, jinak hrozí roztržení číslice, jak je autorem „demonstrováno“ na s. 13.

Hlavní chyby a překlepy v základním textu (jednotlivě):

- s. 1 odst. 1, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „standardy“ a také za slovem „závisí“
- s. 1 odst. 2, pátá věta, nevhodná předložka „na“, správně „v dalších knihovnách“
- s. 2 odst. 1, první řádek, mezi slovy „průběh elektronických“ chybí asi slovo „komunikace“
- s. 2 odst. 1, předposlední věta, chybí čárka v souvětí za slovem „budoucnosti“
- s. 3 odst. 2, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „dokumenty“
- s. 4 odst. 2, druhá věta, za slovo „informace“ není důvod vkládat čárku
- s. 4 odst. 3, druhá věta, sousloví „jako jedna z více než“ je nadbytečné (nedává ve větě smysl)
- s. 6 odst. 1, první věta, jména odborníků v závorce jsou uvedena v nestejném pádu
- s. 6 odst. 1, druhá věta, za slovo „univerzit“ není důvod vkládat čárku
- s. 6 střed strany, je užit tvar „link serveru“; na jiných místech textu se vyskytuje většinou tvar „linkovací server“ (např. na s. 8); totéž na s. 57 – doporučit lze užívání jednotného tvaru
- s. 7 část 1.3, první výčtová položka, za slovesem (imperativ) „viz“ se nepíše tečka; totéž na s. 78
- s. 7 část 1.3, čtvrtá výčtová položka, gramatická chyba shody ve slovese „mohli“ (články)
- s. 9 odst. poslední, druhá věta, ve větě hlavní chybí přísudek (je)
- s. 10 odst. 1, první věta, příjmení prvního odborníka by asi také mělo být v 7. pádu
- s. 10 odst. 2, poslední věta, gramatická chyba shody ve slovese „odděleny“ (metadata)
- s. 11 odst. 1, první věta, je užit angl. termín „base URL“; na jiných místech textu (např. s. 46) se vyskytuje ve tvaru „základní adresa serveru (base URL)“ – doporučit lze užívání jednotného tvaru; ve stejné větě se ve jméně „Karlovy Univerzity“ v češtině píše malé „u“
- s. 12 tab. 1, položka „volume“ znamená spíše „svazek“ nebo „ročník (ne číslo) a položka „issue“ znamená spíše „číslo“ nebo „sešit“ (ne vydání)
- s. 14 odst. 1, třetí věta, chybí čárka v souvětí za slovem „adresáře“, naopak nebude za spojkou „odkud“
- s. 14 Obrázek 1, ve třetí vysvětlivce ke kódu DOI je chyba ve slově „Surfix“ – správně „Sufix
- s. 15 část 2.3.3, druhá výčtová položka, chyba ve slově „de fakto“ – správně „de facto“ (Slovník cizích slov, SCS, Academia, 2007)
- s. 16 odst. 1, druhá věta, místo zájmena „ten“ má být asi „to“?
- s. 16 odst. 5, druhá věta, podmět věty hlavní „Jakoukoliv chybu“ by měl být v 1 pádu
- s. 17 odst. 1, první věta, zájmeno „jí“ není ve správném tvaru (správně „ji“ – 4. pád)
- s. 17 odst. předposlední, poslední věta, za slovem „Metalibu“ chybí čárka v souvětí (následkový vztah)
- s. 19 část 2.4.3, odst. 1, poslední věta, nevhodná formulace věty: „... rozšíření umožní ... možnosti ...“
- s. 19 část 2.4.3, odst. 3, první věta, nesprávné jméno „Národní knihovna v Praze“, správně „Národní knihovna ČR“ (stejná chyba na s. 20)
- s. 20 3. řádek shora, nesprávné jméno „Státní vědecká knihovna Plzeň“, správně „Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje“; dále nesprávné jméno „Státní vědecká knihovna Hradec Králové“, správně „Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové“
- s. 23 kap. 3, odst. 1, první věta, chybí čárka v souvětí za příslovcem „tak“, naopak nebude za slovem „SFX“

- s. 24 část 3.1.1, odst. 1, poslední věta, chybí čárka v souvětí za slovem „kapitole 3.1.1“
- s. 25 odst. 1, první, chybí čárka za slovem „údržbě“
- s. 25 odst. 1, poslední věta, chybí čárka v souvětí za slovem „zakoupit“
- s. 26 třetí výčtová položka shora, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „správce“
- s. 27 část 3.1.4, odst. 1, první věta, nadbytečná čárka za slovem „část“
- s. 28 část 3.1.5, odst. 1, první věta, asi nesprávná předložka „s“ (správně „v“?)
- s. 28 část 3.1.6, odst. 1, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „přístupnosti“
- s. 29 část 3.2, odst. 1, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „Ti“
- s. 29 část 3.2, odst. 1, čtvrtá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „vše“
- s. 29 část 3.2, odst. 1, sedmá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „To“
- s. 29 část 3.2, odst. 2, druhá věta, chyba ve slově „rozhraní“ (správně rozhraní); stejná chyba (dvakrát) je na s. 30: v legendě obrázku a také v části 3.2.1, první věta
- s. 30 odst. poslední, první věta, chyba ve shodě vztažného zájmena „ve kterém“ (správně „ve které“ – část)
- s. 31 odst. předposlední, poslední věta, za slovem „to“ nebude čárka
- s. 32 část 3.2.2, odst. 1, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „rozhraní“
- s. 33 výčtová položka první, za slovem „TEMP“ bude čárka
- s. 33 výčtová položka třetí, nesprávně zapsané slovo „offline“ (Slovník cizích slov, SCS, Academia, 2007)
- s. 35 část 3.2.4, odst. 1, první věta, chyba ve slově „emailová“ (správně „e-mailová“)
- s. 36 kap. 4, odst. 1, druhá věta, zřejmě nesprávný pád slova „myši“ (asi „myší“?)
- s. 37 výčtová položka, za slovem „abecedy“ bude čárka
- s. 38 vícenásobný výskyt uvozovek (" ") je záměrný? (jiné v textu uvozovky „ “)
- s. 43 odst. 1, třetí věta, chybí čárka v souvětí za slovem „linkování“
- s. 43 část 4.1.3, odst. 1, druhá věta, chyba ve shodě - „tyto data“ (správně „tato data“)
- s. 44 část 4.1.4, odst. 1, první věta, za slovo „serverů“ není důvod vkládat čárku
- s. 44 část 4.1.4, odst. 2, první věta, nadbytečné slovo „nebo“ na konci věty
- s. 44 část 4.1.4, odst. 2, třetí věta, chybí čárka v souvětí za slovem „bázi“
- s. 45 odst. 1, druhá věta, nesprávný pád sousloví „velkým univerzálním záběrem“ (má být 3. pád)
- s. 46 odst. 4, chybí čárka v souvětí za slovem „zobrazeno“, naopak nebude za slovem „databáze“
- s. 46 odst. 5, první věta, nesprávný pád vztažného zájmena „ve kterém“, má být „ve kterých“ (prostředí v mn. č.)
- s. 46 odst. 5, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „databáze“
- s. 47 odst. poslední, první věta, nesprávný pád slova „podporujících“ (správně „podporující“)
- s. 48 první výčtová položka, nesprávný pád slova „databázích“ (správně „databáží“)
- s. 49 část 4.2.1, odst. 1, druhá věta, za slovo „tak“ není důvod vkládat čárku
- s. 51 část 4.1.2, odst. 1, první věta, nadbytečné slovo „velice“
- s. 52 předposlední výčtová položka, nesprávný pád slova „citačních“ (správně „citační“)
- s. 55 odst. 1, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „zadávány“

- s. 55 odst. předposlední, nesprávný pád slova „společností“ (správně „společnosti“)
- s. 56 odst. 1, druhá věta, zájmeno „tyto“ je v nesprávném tvaru (tato metadata)
- s. 57 odst. 2, první věta, za slovem „knihoven“ musí být čárka
- s. 58 odst. 1, čtvrtá věta, nadbytečná předložka „pro“
- s. 58 odst. 1, pátá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „zajímavý“
- s. 58 odst. 2, čtvrtá věta, za slovem „indikací“ nebude čárka
- s. 60 Vysvětlivky ke ..., chybný pád slova „ ke Graf“
- s. 61 odst. 1, druhá věta, za slovem „prostřednictvím“ nebude čárka
- s. 64 odst. poslední, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „zmínit“
- s. 67 odst. 2, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „sledovaná“
- s. 69 odst. 1, první věta, za slovo „zdrojů“ není důvod vkládat čárku; totéž platí u druhé věty, čárka nebude za slovem „překážky“
- s. 69 odst. 2, první věta, nevhodná předložková vazba „ne všechny z knihoven“ (správně „ne všechny knihovny“)
- s. 70 odst. 3, druhá věta, za slovo „slouží“ není důvod vkládat čárku
- s. 71 odst. 1, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „(BI)“
- s. 71 odst. 2, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „rámec“
- s. 75 odst. poslední, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „otázky“
- s. 79 odst. 1, druhá věta, chyba ve shodě vztažného zájmena „které“, má být „která“ (služba)
- s. 79 odst. 3, první věta, za slovo „báze“ není důvod vkládat čárku
- s. 81 odst. 2, první věta, za slovo „života“ není důvod vkládat čárku
- s. 81 odst. 2, třetí věta, za slovo „internetu“ není důvod vkládat čárku
- s. 81 odst. 2, čtvrtá věta, za slovem „hranice“ nebude tečka
- s. 81 odst. poslední, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „vydává“
- s. 82 odst. 1, druhá věta, sloveso „připravují“ má být v j. čísle („Ex Libris připravuje“)
- s. 82 odst. poslední, první věta, za slovo „není“ není důvod vkládat čárku
- s. 83 kap. 7, odst. 1, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „Verde“
- s. 83 kap. 7, odst. 1, třetí věta, nadbytečná druhá částice „se“
- s. 83 kap. 7, odst. 2, předposlední věta, nesprávný pád sousloví „častým změnám“
- s. 83 kap. 7, odst. 2, poslední věta, chybí čárka v souvětí za slovem „zdrojů“

Chyby v Seznamu použité literatury (podle ČSN ISO 690):

AJAX – v pořadí první datum 2010 v záznamu nemá být; název zdrojové encyklopedie musí být kurzivou

BEITLOVÁ – kurziva je zapsána obráceně

BUDÍNSKÝ – název časopisu musí být kurzivou

HTTP – v pořadí první datum 2010 v záznamu nemá být; název zdrojové encyklopedie (nikoliv heslo) musí být kurzivou

Internet – v pořadí první datum 2009 v záznamu nemá být; název zdrojové encyklopedie (nikoliv heslo) musí být kurzivou

ISBN – v pořadí první datum 2007 nemá být uvedeno

NTK – chybí kurziva, chybí korporativní záhlaví

OPAC – název zdrojové encyklopedie musí být kurzivou (nikoliv heslo)

Requirements – v pořadí první datum 2010 nemá být uvedeno

RSS – v pořadí první datum 2010 nemá být uvedeno; název zdrojové encyklopedie musí být kurzivou (ne hesla)

RUBRINGER – název časopisu musí být kurzivou

SFX Advanced – v pořadí první datum 2010 nemá být uvedeno

SFX General – v pořadí první datum 2010 nemá být uvedeno

System – v pořadí první datum 2010 nemá být uvedeno

Twitter – v pořadí první datum 2010 v záznamu nemá být; název zdrojové encyklopedie musí být kurzivou (nikoliv heslo)

URI – v pořadí první datum 2009 v záznamu nemá být; název zdrojové encyklopedie musí být kurzivou (nikoliv heslo)

What – v pořadí první datum 2010 nemá být uvedeno

ZACH – v pořadí druhé datum 2009 nemá být uvedeno